

Het klassenjournaal

Tijdens deze les gaan de leerlingen ervaren hoe ze rekening kunnen houden met auteursrechten bij het delen van informatie en het overbrengen van een boodschap. De leerlingen maken een (digitaal) klassenjournaal over iets dat speelt in de klas of op school. Ze kiezen zelf een passende vorm en leren hoe ze op een eenvoudige manier bronnen vermelden bij afbeeldingen, teksten en video's die ze gebruiken. Totale duur: 1 uur.

LESOPBOUW

- Introductie: leerlingen krijgen een fragment te zien van een klassenjournaal en ontdekken dat er iets niet klopt. (10 min.)
- Verdieping: leerlingen leren hoe je ziet of materiaal op het internet vrij te gebruiken is en hoe je een eenvoudige bronvermelding schrijft. (10 min.)
- Doen: in redactiegroepjes maken leerlingen een (digitale) bijdrage voor het klassenjournaal, met een zelfgekozen vorm en correcte bronvermelding. (30 min.)
- Afronding: een korte redactievergadering waarin groepjes elkaars werk checken op bronvermelding en de gekozen vorm toelichten. (10 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding en DIY-opdracht.
- Zorg voor een digibord met internetverbinding en klik alvast een keer door de slides.
- Bereid een kort (zelfgemaakt of fictief) filmpje voor, met een bekend populair nummer eronder als achtergrondmuziek. Zie slide 1 voor de toelichting.
- Laptop per groepje van 3-4 leerlingen.
- Tablet of video camera per 3-4 leerlingen.

BURGERSCHAP

In deze les staat het domein **democratische oefenplaats** centraal, waarbij de focus ligt op *het stimuleren van respectvolle communicatie, offline en online*. (kerndoel 19A, definitieve conceptkerndoelen burgerschap). De les draait om zorgvuldig en respectvol omgaan met materiaal, beeld en geluid van anderen bij het maken van een digitale boodschap (toestemming vragen, bronvermelding) — kernonderdeel van respectvolle online communicatie. Het “eerst vragen, dan pas delen”-principe dat door de hele les terugkomt sluit hier direct op aan.

Het onderdeel Burgerschap in de Digi-doener is gebaseerd op de conceptkerndoelen Burgerschap zoals in 2025 door SLO gepubliceerd. SLO maakt een onderscheid tussen drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratische oefenplaats, samenleven in een democratische rechtsstaat en vormgeven aan democratische en maatschappelijke betrokkenheid. Meer informatie over de conceptkerndoelen vind je [hier](#).

ETHIEK

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: *Op internet is bijna alles met één klik te kopiëren of te downloaden: een foto, een tekst, een filmpje. En ook een foto van een klasgenoot is zo gemaakt en gedeeld. Betekent dat ook dat het mag?*

GROEP 6, 7 EN 8 DIGI-DOENER!

DOEL VAN DE LES

Conceptkerndoelen digitale geletterdheid 2025	Leerdoelen digitale geletterdheid	Kerndoel vak	21st century skills
1 Creëren met digitale technologie Experimenteren met digitale middelen om gedachten, ideeën of gevoelens uit te drukken.	1 Informatievaardigheden 5.1 Ik kan een passende digitale vorm kiezen om informatie, data of ideeën te presenteren. Bijvoorbeeld een presentatie, infographic, digitaal verhaal of korte video.	1 Taal Informatie en boodschap overbrengen	1 Communiceren
2 Creëren met digitale technologie Delen van informatie en overbrengen van een boodschap	2 Informatievaardigheden 5.2 Ik kan uitleggen waarom ik voor deze presentatievorm of dit medium kies, passend bij mijn doel en boodschap.	2 Taal Bronnen raadplegen en verwerken	2 Kritisch denken
3 Creëren met digitale technologie Rekening houden met auteursrechten, licenties en bron- en naamsvermelding bij het creëren van digitale producten.	3 Informatievaardigheden 5.3 Ik weet dat ik niet zomaar alles van het internet (afbeeldingen, teksten en video's) mag kopiëren of gebruiken en houd daar rekening mee bij het maken van mijn digitale boodschap.		
	4. Informatievaardigheden 5.4 Ik kan op een eenvoudige manier aangeven waar afbeeldingen, teksten of video's vandaan komen als ik ze gebruik in mijn digitale boodschap. Bijvoorbeeld door erbij te schrijven van welke website of maker een afbeelding komt.		

INTRODUCTIE

Openingslide

Slide 1, Praten met de klas

Laat de klas een kort (zelfgemaakt of fictief) filmpje zien, met een bekend, populair nummer eronder als achtergrondmuziek.

Vertel: Ik heb hier alvast een stukje klassenjournaal gemaakt, met muziek eronder. Even kijken wat jullie er van vinden.

Speel het filmpje af en vraag vervolgens aan de leerlingen wat ze ervan vonden. Leg nadruk op de muziek die erbij zit. Vertel erbij dat dit “gewoon van internet gehaald” is voor de begeleidende muziek.

Vraag na een korte reactie: Klopt dit eigenlijk wel, wat we hier doen? Onthul vervolgens dat er geen toestemming is gevraagd om dit nummer te gebruiken.

Stel daarna de vervolgvraag: Wat als een muzikant dit filmpje toevallig tegenkomt, wat zou die daarvan vinden?

GROEP 6, 7 EN 8 DIGI-DOENER!

Slide 2, Kies uit: Praten met de klas

 Leg uit dat je niet zomaar beelden of muziek van anderen mag gebruiken. Stel dat iemand tijdens de pauze een klasgenoot filmt en dit filmpje zonder te vragen deelt of gebruikt in het klassenjournaal.

Stel de klas de vraag: Wat zou jij vervelend vinden als iemand jou zomaar filmde en dat deelde, zonder het je te vragen?

Bouw naar de regel: **bij iets wat iemand anders heeft gemaakt, geldt altijd eerst vragen en dan pas delen.**

VERDIEPING

Slide 3, Praten met de klas

Leg uit dat dezelfde soort regel ook geldt voor dingen die je op internet vindt: een foto, tekst, tekening, muziek of filmpje. Alles wat iemand maakt is automatisch van die maker. Dat heet **auteursrecht**. En dat geldt dus ook voor de muziek die je onder je filmpje zet.

Bespreek het verschil aan de hand van drie situaties:

- Je maakt zelf een tekst, tekening of foto (zonder mensen erop)
→ altijd te gebruiken.
- Je gebruikt iets van internet en zet erbij van wie het komt
→ mag, met bronvermelding.
- Je weet niet van wie iets is, of er staat bij dat het niet gedeeld mag worden → niet gebruiken, of zelf iets maken.

Laat zien hoe een eenvoudige bronvermelding eruitziet:

naam van de maker (of website) + waar je het vandaan hebt.

Deel de kernboodschap: of het nu om een foto van een klasgenoot gaat of een plaatje van internet, je vraagt het altijd eerst, en je bent eerlijk over waar iets vandaan komt.

DOEN

Slide 4, Doen

Leerlingen gaan in groepjes van 3-4 aan de slag met een eigen klassenjournaal. Ze kiezen een onderwerp dat speelt in de klas of op school, kiezen een passende digitale vorm om hun klassenjournaal te presenteren (bijvoorbeeld met een infographic, kort filmpje, digitaal verhaal of presentatie) en werken deze uit. Ze gebruiken hierbij opdracht 1 van de DIY-opdracht om hun keuzes vast te leggen.

GROEP 6, 7 EN 8 DIGI-DOENER!

Leerlingen mogen twee typen materiaal gebruiken:

- Materiaal van internet (bijvoorbeeld tekst of een foto van de schoolwebsite). Mag gebruikt worden, mits ze de bron erbij vermelden (naam van de maker of website + waar het vandaan komt).
- Eigen materiaal uit de klas (een foto, filmpje of interviewfragment dat ze zelf maken). Mag gebruikt worden, mits iedereen die erop staat of geïnterviewd wordt daar toestemming voor geeft.

Laat de groepjes op de DIY-opdracht per materiaal noteren:

waar komt dit vandaan, en hebben ze toestemming (bij eigen foto's/filmpjes) of een bron (bij internetmateriaal)?

Loop rond en stel bij twijfel vragen als:

- Waarom past deze vorm bij jullie boodschap?
- Waar komt dit plaatje/deze tekst vandaan, en heb je dat genoteerd?
- Heb je diegene gevraagd of deze foto/dit filmpje gebruikt mag worden?

Slide 5, Doen

Groepjes wisselen hun klassenjournaal uit met een ander groepje. De "gastredactie" checkt aan de hand van opdracht 2 van de DIY-opdracht:

- Is duidelijk waarom voor deze digitale vorm is gekozen?
- Staat er een duidelijke bronvermelding bij het internetmateriaal?
- Is er toestemming gevraagd voor eigen foto's/filmpjes/interviews?

AFRONDING

Slide 6, Praten met de klas

Bespreek klassikaal een paar bevindingen met vragen als:

- Waar liep je tegenaan tijdens het maken van jullie klassenjournaal, was het soms lastig om te bepalen of iets mocht?
- Wat deed je toen je twijfelde of je iets mocht gebruiken of delen?

Sluit af met de kernboodschap van de les: een goede digitale boodschap kies je bewust in vorm, en je bent eerlijk over waar je informatie en beeldmateriaal vandaan komt, of dat nu van internet is, of van iemand naast je in de klas.

